

13. 11. 2007

ID: 51420

Trestný čin podvodu a obohacení jiného

Zákonný znak trestného činu podvodu, spočívající v obohacení jiného, je naplněn i obohacením blíže neurčené osoby nebo skupiny osob.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 935/2007, ze dne 5.9.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání konaném o dovolání podaném nejvyšší státní zástupkyní v neprospěch obviněného MUDr. M. V., proti usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 13 To 15/2007 ze dne 13. 3. 2007, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kutné Hoře pod sp. zn. 2 T 131/2004, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu se usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 13 To 15/2007 ze dne 13. 3. 2007, a rozsudek Okresního soudu v Kutné Hoře sp. zn. 2 T 131/2004 ze dne 27. 2. 2006 zrušují, přičemž se současně zrušují také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 trestního řádu se Okresnímu soudu v Kutné Hoře přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Kutné Hoře sp. zn. 2 T 131/2004 ze dne 27. 2. 2006 byl obviněný MUDr. M. V. podle § 226 písm. c) trestního řádu (dále jen tr. ř.) zproštěn obžaloby podané státní zástupkyní Okresního státního zastupitelství v Kutné Hoře ze dne 28. 6. 2002 pod sp. zn. 1 Zt 56/2001 pro skutek spočívající v tom, že od přesně nezjištěné doby, nejméně od 20. 3. 1998 do 14. 8. 2000 opakovaně překračoval proskripční omezení tím, že vypisoval léky, které vzhledem ke své odbornosti (stomatolog) nebyl oprávněn vystavovat, recepty vystavoval na pojištěnce, kteří nebyli jeho pacienti, uvedení pojištěnci žádné takové léky neobdrželi, na tyto recepty odebíral jiné zboží, než léky uvedené na receptech, a to převážně v lékárně A. v K. H., kde mu zboží poskytovala M. H., která do 31. 7. 1999 v lékárně pracovala, přičemž se jednalo o léky v popisu skutku přesně specifikované, čímž způsobil Vojenské zdravotní pojišťovně České republiky, pobočka Hradec Králové škodu ve výši 22.525,60 Kč, Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, Okresní pojišťovna K. H. škodu ve výši 14.319,90 Kč a Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra České republiky, pobočka pro Prahu a Středočeský kraj škodu ve výši 10.479,40 Kč, když soud dospěl k závěru, že uvedený skutek není trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 trestního zákona (dále jen tr. zák.) ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. ve smyslu podané obžaloby. Současně bylo rozhodnuto o vznesených nárocích na náhradu škody.

O odvolání, které proti citovanému rozsudku podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kutné Hoře a poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Praze usnesením sp. zn. 13 To 15/2007 ze dne 13. 3. 2007 a to tak, že podle § 256 tr. ř. odvolání státní zástupkyně zamítl a podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl i odvolání poškozené.

Proti shora citovanému usnesení podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněného MUDr. M. V. dovolání a to včas a za splnění i všech dalších, zákonem pro podání dovolání vyžadovaných náležitostí, když za dovolací důvody označila ty, které jsou uvedeny v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. V důvodech tohoto svého mimořádného opravného prostředku uvedla (po stručné rekapitulaci jednotlivých, soudy ve věci přijatých rozhodnutí), že trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamílčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Přitom obohacením se rozumí neoprávněné rozmnožení majetku (majetkových práv) pachatel nebo někoho jiného, ať již jeho rozšířením nebo ušetřením nákladů, které by jinak byly z majetku pachatele nebo někoho jiného vynaloženy, přičemž zákonný znak spočívající v „obohacení jiného“ je naplněn i obohacením blíže neurčené osoby či skupiny osob. Poukázala na to, že k takovému právnímu závěru dospěl Nejvyšší soud České republiky při projednávání dovolání v obdobné trestní věci pod sp. zn. 7 Tdo 258/2006 ze dne 3. 5. 2006. Uvedla, že v intencích podané obžaloby nelze dovodit, že by se obviněný MUDr. M. V. podvodným jednáním, kterého se dopustil, obohatil sám, nicméně došlo ke spáchání tohoto trestného činu naplněním zákonného znaku spočívajícího v obohacení jiného. Z učiněných skutkových zjištění totiž nepochybně plyne, že tím, kdo se v důsledku uvedeného jednání obviněného

obohatit, je širší okruh blíže nezjištěných osob, kterým předal recepty na léky, vystavené na jména jiných pacientů a to bez vědomí těchto pacientů (zde zřejmě měla dovolatelka na mysli vystavení receptů na pojištěnce, kteří nebyli jeho pacienti, přičemž tito žádné léky neobdrželi a ani o vystavení receptů nevěděli), přičemž takto nezjištěné osoby si na podkladě uvedených receptů vyzvedly v lékárně příslušné léky, které označené zdravotní pojišťovny následně proplatily. Je tak zřejmé, že jednáním obviněného takto došlo k obohacení právě těchto nezjištěných osob, které bezplatně či za částku nehrzenou z veřejného zdravotního pojištění obdržely léky (které přitom nebyl oprávněn předepsat a které tedy neměly být takto uhrazeny). Protože takto nezjištěné osoby neuhradily tímto způsobem předepsané léky, přičemž na jejich úhradu ze zdravotního pojištění neměly nárok, došlo tak k jejich obohacení v podobě ušetření nákladů za léčebné prostředky, které na jejich získání (s ohledem na neoprávněně vystavený recept) měly správně vynaložit. Dovolatelka dále poukázala i na naplnění i dalších znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák., tedy úmyslné uvedení někoho v omyl a úmyslné způsobení škody na cizím majetku. To proto, že příslušné zdravotní pojišťovny v domněnku, že hradí léčbu svých pojištěnců, uhradily léky osobám od nich odlišných a pokud by jim tato skutečnost byla známa, tyto léky by neproplatily (ustanovení § 42 odst. 3 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších změn), z čehož zjevně plyne, že pokud za daných okolností zdravotní pojišťovny uvedenou zdravotní péčí uhradily, vznikla tak na jejich majetku uvedená škoda. Tato skutečnost byla obviněnému známa, přitom opakovaně vypisoval recepty na léky, které vzhledem ke své odbornosti stomatologa nebyl oprávněn předepisovat a navíc na jména pojištěnců, kteří nebyli jeho pacienti. Konečně dovolatelka uvedla, že soudy obou stupňů správně rozdělily jediný pokračující uvedený trestný čin do tří samostatných skutků s tím, že je na místě souhlasit, že jednání obviněného v době od 20. 4. 2000 do 13. 6. 2000 skutečně pro nedostatečnou výši způsobené škody nelze považovat za trestný čin. Nicméně obdobné jednání, kterého se obviněný dopustil v prvním a druhém období naplňuje znaky dvou pokračujících trestných činů podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Proto citované usnesení Krajského soudu v Praze nemůže obstát, neboť jím bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku soudu prvního stupně uvedeného v § 265a odst. 2 písm. b) tr. ř., a to i přesto, že v řízení předcházejícím uvedenému usnesení soudu druhého stupně byl dán důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože již zprošťující rozsudek soudu prvního stupně spočíval na nesprávném právním posouzení skutku (argumentace shora), což znamená, že rozhodnutím soudu druhého stupně byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) alinea druhá tr. ř. Navrhla, aby Nejvyšší soud České republiky v neveřejném zasedání (§ 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.) zrušil podle § 265k odst. 1, 2 věty druhé tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. citované usnesení Krajského soudu v Praze, jakož i jemu předcházející citovaný rozsudek Okresního soudu v Kutné Hoře a zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále potom, aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Kutné Hoře, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K podanému dovolání se písemně vyjádřil i obviněný MUDr. M. V. s tím, že je opomíjeno, že vystudoval jak stomatologii, tak i všeobecné lékařství. Poukázal i na to, že výpovědi určitých svědků tvrdících, že léky neobdrželi jsou nevěrohodné, když v příslušných receptech byly vyplněny údaje, které mohl získat jen od nich (rodná čísla) a musel tedy tyto osoby „vidět“ s tím, že mu mohly být předloženy doklady někoho jiného, což si nemohl ověřit. Nemohl se tak dopustit úmyslného jednání, kterým měl sebe nebo jiného obohatit, resp. způsobit komukoli jakoukoliv škodu. Ani v odvolání okresní státní zástupkyně potom není nic, z čeho by plynulo, že by rozhodnutí soudu prvního stupně spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Vždy mu byly předloženy základní údaje a v dané lokalitě před tím provozoval praxi všeobecného lékaře. Závěry, ke kterým dospěly soudy obou stupňů tak pokládá za správné, a proto navrhl, aby dovolací soud dovolání podané nejvyšší státní zástupkyní podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, jako zjevně neopodstatněné.

Na tomto místě je nutno připomenout, že dovolání je mimořádný opravný prostředek a jako takový ho lze podat jen a výlučně z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř. Je tedy nezbytné vždy posoudit, zda uplatněný dovolací důvod v té které věci je právě tím, který je možno považovat za důvod uvedený v citovaném ustanovení zákona, když bez jeho existence nelze vůbec provést přezkum napadeného rozhodnutí. Důvod dovolání vymezený ustanovením § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Poukazem na uvedený dovolací důvod se nelze v zásadě domáhat přezkoumání učiněných zjištění, pokud tato jsou takového druhu a rozsahu, že na jejich základě lze přijmout adekvátní právní závěry. Skutkový stav je tak při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny a v souvislosti s provedeným dokazováním následně právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 tr. ř. písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k). Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé

instanci, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán některý ze shora uvedených dovolacích důvodů. V dané věci však o prvu alternativu tohoto dovolacího důvodu zjevně nejde, neboť soud druhého stupně konal odvolací řízení a o podaném opravném prostředku (odvolání příslušné státní zástupkyně a poškozeného) rozhodl usnesením, které přijal ve veřejném zasedání po provedeném přezkumu věci. V posuzované věci se však jedná o druhou alternativu uvedeného dovolacího důvodu, protože v řízení předcházejícímu přijetí napadeného rozhodnutí byl dán některý z důvodů dovolání, jak jsou uvedeny v ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., když v dané věci předcházející řízení bylo zatíženo hmotně právními vadami, jež svou povahou odpovídají obsahu ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na které dovolatelka ve svém mimořádném opravném prostředku odkazuje.

Z citovaných rozhodnutí soudů obou stupňů totiž nepochybně plyne, že na základě učiněných skutkových zjištění není sporu o tom, že se ve všech případech jednalo o recepty obviněného, který nenahlásil jejich ztrátu, a tudíž lze vyloučit jejich zneužití jinou osobou, že většinu receptů obviněný sám vypsál či alespoň podepsal a byť přímo adresáti předepsané léky ve většině případů neobdrželi, byly recepty v lékárnách přesto uplatněny a zdravotními pojišťovnami také proplaceny. Jak uvedl odvolací soud, „tento základní průběhový děj byl provedeným dokazováním bezpečně prokázán, stejně jako skutečnost, že tímto jednáním vznikla příslušným zdravotním pojišťovnám škoda“. Za zcela zásadní potom považuje zejména odvolací soud ten fakt, že podle jeho názoru nebylo v posuzované věci prokázáno, kdo se jednáním obviněného obohatil a zda vůbec k takovému obohacení došlo (být o způsobené škodě ani její výši nemůže být pochyb), a protože se jedná o základní atribut, který je obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu podvodu, nemohlo být jednání obviněného posouzeno jako dva samostatné trestné činy podle § 250 odst. 1 tr. zák. Odvolací soud také poukázal na existenci „nepřímých“ důkazů zdůrazňovaných státní zástupkyní, které i podle jeho názoru podporují důvodné podezření, že k obohacování obviněného tímto způsobem skutečně docházelo, nicméně k bezpečnému závěru o jeho vině předmětnými trestnými činy nepostačují.

Pokud tedy dovolatelka namítla nesprávné hodnocení znaku obohacení sebe nebo jiného, jako nezbytné součásti skutkové podstaty označeného trestného činu, potom se jedná o hmotně právní námitku, která odpovídá důvodu dovolání uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy právně relevantní a současně i důvodná. Z tzv. skutkové věty výroku o vině z rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že to byl obviněný, který se uvedeným jednáním obohatil. Přitom je namístě zopakovat, že obohacením (v uvedeném smyslu) se rozumí neoprávněné rozmnožení majetku pachatele nebo někoho jiného, ať již jeho rozšířením nebo ušetřením nákladů, které by jinak byly z majetku pachatele nebo někoho jiného vynaloženy, přičemž zákonný znak spočívající v obohacení jiného je naplněn i obohacením bližší neurčené osoby nebo skupiny osob. Pokud tedy soudy v dané věci dospěly k závěru, že nebylo jednoznačně prokázáno, že to byl obviněný, který se takto sám obohatil, ale spíše skupina osob, která nebyla určena (identifikována), nelze na základě této úvahy bez dalšího dospět k závěru, že v důsledku absence takovýchto zjištění předmětný skutek není trestným činem. Jak již uvedeno, obviněný vystavil na jméno a ostatní osobní údaje označené recepty, které předal osobám, jež nebyly jeho pacienti a kterým nebyl oprávněn léky předepsat, přičemž takto neoprávněně předepsané léky byly poté vyzvednuty a příslušným lékárnám označenými zdravotními pojišťovnami proplaceny. S ohledem na takto učiněná skutková zjištění je na místě uvést, že jednáním obviněného byly zdravotní pojišťovny uvedeny v omyl, když jednaly v domněnku, že hradí léčbu svých pojištěnců, ve skutečnosti však hradily léčbu osobám odlišným (jiným) a byly tak zbaveny možnosti kontroly oprávněnosti a důvodnosti proskripce, v tomto směru nebyly informovány a pokud by znaly skutečný stav, tak by léky neproplatily. Obviněný tak svým jednáním (pokud nelze prokázat, že tak činil ve snaze obohatit sebe) zajistil výdej léků bez přímé úhrady, hrazených ze zdravotního pojištění osobám, které na to neměly právo, protože i pojištěnec má podle § 11 odst. 1 písm. e) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění ve znění pozdějších změn, právo na výdej léčivých prostředků bez přímé úhrady, jde-li o léky hrazené ze zdravotního pojištění, jen tehdy, jestliže byly předepsané v souladu s tímto zákonem. Z uvedeného potom nepochybně plyne, že jednáním obviněného došlo právě k obohacení těchto osob, když tyto bezplatně či za částku hrazenou z veřejného zdravotního pojištění obdržely léky, které jim obviněný nebyl oprávněn předepsat a které jim takto neměly být hrazeny. Protože ony nezjištěné osoby takto neoprávněně obviněným předepsané léky nehradily a na jejich úhradu ze zdravotního pojištění nebyl dán právní nárok, došlo tak k jejich obohacení, když ušetřily náklady za léčebné prostředky, které na jejich získání za daných okolností měly správně vynaložit. Nic na tom nemění ani ta skutečnost, že tyto osoby nebyly přesně identifikovány, když o uvedeném vydání receptů, odebrání příslušných léků a konečně i vzniklé (a přesně určené) škodě není pochyb. Nelze tedy než uzavřít, že za daného stavu věci tak učiněná zjištění potřebná pro úvahy o hmotně právním posouzení skutků zjevně neumožnila soudům dospět k tak jednoznačnému závěru, jaký přijaly ve svých rozhodnutích.

Protože Nejvyšší soud České republiky takto shledal dovolání nejvyšší státní zástupkyně důvodným, zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. citovaná rozhodnutí Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Kutné Hoře a současně zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak přikázal Okresnímu soudu v Kutné Hoře, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, přičemž tak učinil za podmínek stanovených v § 265r odst. 1 písm. b)

tr. ř. v neveřejném zasedání, když vzhledem k povaze zjištěných vad nepřichází v úvahu jejich odstranění v rámci případného veřejného zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)